

עין משפט גד מצודה

קא א ב מיי פֿטע מהל' קים הל' א:‏‏
קב ג מיי פיה מכלות‏‏
פסה דמותה הל' א:‏‏
קג ד מיי פיע מהל' קים הלכה ב:‏‏
קד ה מיי טס הל' א:‏‏
קה ו מיי פיה מהל' תפלה הלכה א סמג‏‏
עשין יט טויע ד"ח פ' נה סעף יג:‏‏
קו ז מיי (פיעט) [טו]‏‏
הל' מ טויע"ט (סעף ו)‏‏
סימן קכ"ח פסוק כד:‏‏
קז ח מיי פיד מהל' מחשבות כפרה הלכה ב:‏‏

קח ט מיי פיו מהל' בית הכמרים הלכה י:‏‏

מוסף רש"י

הראשונים: בני דהם תשעלן גמט, אהרן שגרגל האחד יואלס לשלמים (נבוים דק), החללות. עניי מלל החלונות. שמונות העשרה סניי מכנים, ועובי החומה. כלאה למעלה (נבוים יג, יז).

רבינו הנאל

תניא לא תוציא מן הבית אין לי אלא מבית לבית מחבורה לחבורה מנין ת"ל מן הבשר חוצה לאכילתו ואינו חייב עד שיעשה עקירה והנחה. ונחמתינן עלה מהא דתנן בחיטות קדשים פ"רא פנים הנשרפין ושעירין הנשרפין היו טוענין אותן במסות ראשונים יצאו לחומת עזרה אחרונים לא יצאו ראשונים מטמאין בגדים אחרונים אין מטמאין בגדים עד שיצאו, והוא לא נח. ואקיימא בגדרים על הארץ ואין (נמשכין) [נשאין] ומביתן מן הקרקע אלא נמשכין (מן) [נלן] הארץ דהיינו הנחתם. פוסקא אבר שיצא מקצוהו כו', מן האגוף ולפנים כלפנים מן האגוף ולחוץ כלחוץ. אמר רב יהודה אמר רב וכן תלפלה, השומר כנסת מן האגוף ולפנים הרי הוא בכלל ברבה מן האגוף ולחוץ כלחוץ, ופליגא דרי' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי אפי' מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים. ואקשינן הא גופא קשיא אמרת מן האגוף ולפנים כלפנים האגוף עצמו חוץ. אימא סיפא מן האגוף ולחוץ כו', ואקיימא בשערי ירושלים אגוף עצמו כלחוץ, אמר רב תנחפרו מפני שתצורצין מניין חתורותיך בחומה מפני החומה וכו'. וכן שערי ניקור לא נתקדשו מפני שמצורצין עומדין שם ומנכסין יריהם לבהונות כדי שיוו עליהם, אבל שערי עזרה אגוף עצמו כלפנים. החלונות ועובי החומה כלפנים. אמר רב גגין ועלוית של ירושלים לא נתקדשו. ואקשינן עליה והא איהו דאמר משום רבי חייא פסח בותא והלילא פקע איגרא.

פה:

הוצאה כתיב ביה בשבת פ' אל יא' איש ממקומו והיינו אל יוצא דהא תחומים דרננן ואפילו למ"ד תחומין דאורייתא היינו מדשני^א ולא כתב אל יוצא אבל לדריה נמי קרא כהוצאה מייירב^ב כדמשמע סוף פ"ק דעירובין (דף פ.) דמני רבי חיאל לוקין על תחומין דבר מורה פ' מאל יא' ופרין לאו שנימנן לזוהרת מיתא ב"ד הוא משמע דלהוצאה נמי אלא וא"ס דנרש' הורק (שבת יז:) דרש' הוצאה מויכלא העם מהציא ואומר ר"י דלאינטריך חד להוצאה דעני וחד להוצאה דבעל הציא^ג ומשום דהוצאה מלאכה גרועה היא^ד אינטריך נמיכתב בתרתייהו ולאפי' חשיב להו בתרמי לפי שכתובות בשני מקראות ומסיק אבות מלא ניהו יצאות יצאות תרמי היוצין^ה:

בגדרין, אומר ר"י דלאו דוקא נגררין אלא שהיו מוך ג' לקרקע דלפ"י דרננן ו"ד ר"ע דלית להו קלוטה כמו שהנחה דימא בורק דהכא מייירא מוך ג' מודו דהכי אמרינן כהמולא יין (סס דף פ.) אמר רבא הוציא חצי גרוגרת והניחה וחד והוציא חצי אחרת דרך עליה מיז ופרין וזהו אמר רבא מוך שלשה דרננן דריך הנחה על גבי משהו ומשני לא קשיא כאן צורק כאן צממצינ ולאן דוקא נקט התם דרך עליה דהוא הדין שלא דרך עליה מוך ג' אלא נקט דרך עליה דהשתא לא דריך שהיה מוך ג'^א רק ונחמתינן עלה מהא דתנן שיהא מוך ג' דגרוגרת^ב מייחצי ואס תאמר אכתי היאך ראשונים מטמא הא בשבת לא הויה הוצאה כענין זה והולך ואגד הפר ציד האחרונים שצפנים כדמוכת בהמניע (סס דף פא:) וי"ל דהכא מייירא שכל הפר מוך לחומת העזרה^א ואפילו למאן דאמר תאמר אכתי מה שפנים יכיל שיש לו מוך דאינו חייב אם הוציא מקצתו ש"י מה שפנים יכיל להציאו מצפנים אצל ע"י משיכת המוט לא היו יכולים האחרונים להציאו אליו:

ובן דתפלה פ' בקיורטס לענין צירוף ואין נראה דבאלו נאמרין (סוטה דף נח:) משמע סוגיא דגמרא דהלכה כר' יהושע בן לוי דאמר אפי' מחיצה של ברזל אינה מפסקת ובפרק כל גגות (עירובין כג:) משמע סתמא דגמרא דמחיה מפסקת לצירוף דקאמר ט' בקטנה ואחד גדולה אין מנטרפין^א ולענין שופר ומגילה נמי לא מני'ת לפרש דתנן כהדיא בפי' ראוהו ב"ד (ר"ה דף ס.) ושם) היה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביטוי סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או מגילה אם כיוון לבו יא' ונראה לר"י דהכא מייירא לענין^ב לענות יחד קדושה ויהא שמהי רבא מצרין^ג דאין מחיה מפסקת לריב"ז^ד ורצ' יהודה מפסקת כיון דהוי דבר שצריך עשרה וכי היכי דלא מנטרף לא נפיק ידי חובה אצל שופר לא בעי עשרה: **לא נתקדשה** שערי ניקור. וא"ס אם כן בשערי עזרה גופה ליפלוהו כאן שערי ניקור כאן בשאר שערים וי"ל^ה דתמתינן כפסח קאי שאינו נפסל אלא מוך לחומת ירושלים:

החלונות ועובי החומה כלפנים. בפ"ג דשבועות (דף טו:) פליגי כילד מהלכים שמי תודות שהיו מקדשין בזה חד אמר זו כנגד זו וחד אמר זו אחר זו משמע התם דמצפנים היו מהלכין דפרין בשלמא למאן דאמר זו אחר זו אמתו להכי פנימית נאכלת שכבר קדשה ראשונה אלא למאן דאמר כו' ואי מצחו היו מהלכין היכי קאמר דקדשה ראשונה מוך לחומה והא דקאמר התם למאן דאמר זו כנגד זו פנימית דך דמקדשה לחומה אע"ג דמצפנים היו מהלכים^א קרי לה פנימית שהיא לנד מוך ירושלים מפני שהיתה צין ב"ד וצין החומה אי נמי דמקדשה לחומת עזרות קאמר והא דקתני הכא שנתקדשה עובי החומה^ב הקדושה היה מלוי בדעת ב"ד וקדשה שפיר עובי החומה וחלונות^ג אי נמי למאן דמסקינן בגמרא עובי החומה בבר שורא אחי שפיר דלשם ודאי יכולים ליתן ולקדש: לא

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

מחבורה לחבורה מנא לן. חצורה של שני פסחים צות אחר: חולא. קרא ימירא הוא למילף מוך לחבורת אכילתו: **בית חוצה לא** גרסינן סן: **עד שניית**. במקום חצורה האחרת: **דעבד ליש עקירה והנחה**. כשנת דענינן עקירה והנחה **דעד** שנייה לא נגמרה מלאכה וגבי שבת וכל חיובי

תטא' כתיב^א בעשותה בעושה את כולה ולא בעושה מקצתה (שבת דף כז:) והאי נמי אע"ג דלאו בר תטא' הוא הוצאה כי התם בענינן: **היו סוגינן אום צמעות**. פרים הנשרפי' כגון פר ושעיר יוה"כ ופר העלם דבר ופר כהן משחי הנשרפין מוך לג' ממנות. וילפינן כסדר יומא בפי' שני שעירי (דף סה.) להלן שגאל פרים הנשרפין נותן להם ג' פרים הנשרפין וכן ציוס הכפורים אמה נותן להם ממנה אחת בתמימה דכתיב^ב יוצא אל מחוץ למחנה ושרף^ג וגו' אלא לומר לך כיון שיצאו מוך למחנה אחת מטמא בגדים דהא כתיב^ד והשורף אותם יכבם בגדיו אלמא כשיצואין מן העזרה מטמא בגדים שעייתס כתיבא דכתיב^ה והוציא את הפר וגו': **בנגרין**. על גבי קרקע דליכא הנחה: **בתרגי' חוסך** עד שגועי **לעס**. דפרשיית לעלי' וצמקודשים. בשאר קדשים שילא מוין מקאת אצר: קולץ. את הוציא צופין: **מן האגף ולפנים כלפנים**. אגף קרי כל מקום הגפת הדלת שהוא חופפי' ועוקש שם כשסוגרו דהיינו משפת הפנימית של עובי הפתח עד מקום הנקדשה. שקורין רצ"ץ: **עד שגועי ולפנים**. דהיינו מוך העיר ממש כלפנים ואוכלין שם קדשים קלים: **מן האגף ולחוץ כלחוץ**. דהיינו מקום הנקדשה. ואגף עצמו לא דיע' השתא אי כלפנים אי כלחוץ ובגמרא מפרש ל': **החלונות**. שצחמות ירושלים ועובי ראש החומה בגובה כלפנים ואע"ג דבעובי השערים לא אמרן כל התם כדמפרש טעמא בגמרא מפני המצורעים: **גב' וכן לפניה**.

העומד מן האגף ולפנים מאנטרף מן מנטרף: **אינה מפסקת**. שאין הפסק לפני המקום שהכל גלוי וידוע לפניו ואין סמימה לפניו: **אגף עצמו**. עובי השער מן הנקדשה ולפנים: **שערי ירושלים**. אגף עצמו כלחוץ שלא נתקדש עוביין: **שערי עזרה** נתקדש עוביין בקדושת עזרה מוך משער ניקורו מפני המצורע שעומד שם כעודו מחוסר כפורים ומכנים משם צהוומיו לעזרה. מצורע משתלח מוך שלש ממנות כדאמרין באלו דברים (לעיל טו.): **מפני מה לא נתקדשה שערי ניקור**. בקדושה עזרה והוא שער המזרחית של עזרה: **עומדין שם**. ביום שמונה ימים ספרו לאחר שנתרפא וגלה וטבל והעריצו שמשו בשציעו ועודנו מחוסר כפורים ומניא כהקומץ (מנחות מ:) מחוסר כפורים שנכנס לעזרה עונשו כרת ופקא לן^א מעוד טומאתו ביום^ב ומכנים ידיו משם לעזרה לתת עליהן מדם האשם שאינו על כך אי נמי שמה ציאה וגזירת הכתוב היא והעמיד כההן המטהר את האיש המטהר לפני ה' וגו' (ויקרא יד.) **גגין ועלוית לא נתקדשו**. צין גגי ירושלים בקדושת ירושלים לקדשים קלים צין גגי לשכות העזרה בקדושת עזרה לקדושת קדשי קדשים: **כויא' פסחא**. חצורות גדולות היו נמנין עד שלא היה הפסח מגיע לכל אחד כי אם כות מן הפסח: **והילנא פקע איגרא**. לקול המולת ההמון מההלל דומין כאליו הגגין מתבקעים שהיו אומרים ההלל על הפסח כדמנן לקמן (דף נה.) הראשון טעון הלל על אכילתו: מלא

מסורת הש"ס

(א) זמחם קד: ט (ז) זמחם ט, ט. ו סוטה נח: ט (ז) נשי' מסופות יבמות ז: ד"ה וז נגמס כ"ה, ט (ז) ויקרא ד, ו (ויקרא טז, ו) ז"ל ושרפ, ט (ויקרא טז, ט) נש' דין, ו (שם דין, ט) כס"א: דופק, ו (ספרי חקת יט יג, ט) (במדבר יט, ו) ונע"ט מו"ס שבת ג, ד"ה פסעט, ט (שבת ד, ט)

תורה אור השלם

1. בבית אהרן יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה וצא לא תשבור בו: שמות יב יב

גליון הש"ס

גמרא ענין וכו' לית. עי' מסות יט ע"ה דמ"ה אילן. ומהרש"ה שם ונמשכה למלך פ"ה ה"ד מהל' שגטות:

לקויו רש"י

רב"ן. שפת הפתח (השטה, במבואות הפתח, שעליו מניפים את הדלת).

מוסף תוספות

א. קרא ברביבית... ש"מ תרתי. מו"ס שם. ב. והכי משמע פשוטי דקראי שאל משה בשבת עם כליו ללקות את הכן כדרך שעושין בחול. עירובין ז: מו"ס ד"ה נל, ג. ויראלא דהם מהביא היינו הוצאה דכתיב^א ולהכי איצטרך אל יצא להוצאה דעניי. מו"ס שם. ד. דמה לי מוציא מרה"י לרה"י מה לי מוציא מרה"י לרה"י, ולא היה נמדין הוצאה דעניי כדכתיב^ב ולא ביה"ב מפני. מו"ס שם. ג. ד"ה פסעט. ה. דאפי' גבה מן הקרקע ג' טפחים חייב, שם. מו"ס ד"ה ופסעט. ו. והמחנות על גבי הקרקע, שם. ו. והאחרונים סבילים המוט ערין בפנים ולהכי הויה הוצאה דאפילו. מו"ס שם. ד. א"כ הויה סוגיא דכל גנות דלא כרביאל וכוונתו קיימא לן. ר"ה ס: מו"ס ד"ה ושעט. ט. ציבור שמתפללין יחדיו ויצא בתפילה ועונה. מו"ס שם. י. משום דאמרין כל דבר שקדושה לא יהא חתות מ"י. מו"ס ר"ה שם. יא. והוי בכלל ציבור לעניית ברכת כהנים ולענות דבר שקדושה. מו"ס פירושן כג: ד"ה פשעט. יב. דמי דלא מיייר בשערי ירושלים. מו"ס שם. יג. ולפי זה הויה יותר חיצונה שהויה כלפי חוץ לעיר מכל מקום... מו"ס שבוטות טו: ד"ה אמתו. יד. אע"פ שהלכו מבפנים, שם, ו[ו]האך קדשו התודות את החלונות ועובי החומה שחוצה להם. מו"ס שם. טז. ולא אפשר לילך בעצן אחר. מו"ס שטעות שם.

מסורת הש"ם

- (א) לקמן קט'; (ב) מוספסת פ"א דלעס ב"ק ה"א, (ג) נתי' מוספסת שטות' פ': ד"ה ומוחל', (ד) גומבי' כ"ג, (ה) משע' שני פ"ג מ"ח וחס' י' יומ' כ"ה, (ו) לעל' ס': ממד' ס"ג, (ז) מוספסת דלעס ב"ק פ"א ה"ט, (ח) שם, (ט) שטות' לט': פ' ממוח' ז' כבוד' לט': גל'ס פ"ו (נ"מ"ט, (ז) מכללת זא פט"ו, (ח) מכללת זא פט"ו, (ט) [פוט' טו, (י) [עלי' רש"י,]

תורה אור השלם

- ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת קבריו וגבולותיה ואת חדריו הפנימים ובית הכפרת;

דברי הימים א כח יא
הכל בכתב מזר' יי' עלי' השביל' כל מְלָאכֹת התבנית;

- דברי הימים א כח יט
וְחֶשֶׁב יי' לַחֲשׂוֹת חֻמֹּת ב' צִוּן צִוּן וְנָתַן קָדֹשׁ לֹא חֻמֹּת יְדוּ מִבְּעַל הָאֵבֶל חֹל חֻמֹּה יִחַד אֶמְלִילָהּ אֶיִּכָּב ב' וְלִקְחוּ מִן הַדָּהָ וְהָנִיחַ עַל שְׂרָיָה הַחֹזֶה וְעַל הַמִּשְׁעָל עַל הַלְּבָבִים אֲשֶׁר יִאֲבֹל אֹתוֹ בְּהֵמָּה כִּי שָׁמוֹת יִב' בְּבֵית אֱחָד יִאֲבֹל לֹא חֻצִּיאַת מִן הַבַּיִת מִן הַקֶּדֶשׁ חֻצָּיָה וְעֵצָא לֹא תִשְׁבֹּר שְׁמוֹת יִב' ב';

הנהגות הב"ח

- (א) ש"י ד"ה כ' אמה' ובי' דל' דברים, י"ב סוף דף פ"ו וט"ז; (ב) תוס' ד"ה א' אולגין שם דקדי' קדשים, הנאכלין בעורה ואין שוחטין שם קדשים קלים הנשחטין ככל מקום בעורה; לאותן שסי' אמום, להכי קדשי גגין לשימוש' מניעת כלי קודש להריצין לגגין אצל לא להריצין למזבח כדאשכחן שאותן שמי' אמות מקלות של מדה היו נתונות בגובה השער שהיו בגגין ובעלייתן: דסנן שמי' אמום, קני מדה היו בשוּטן הצירה והוא צית

הבניו על גובה השער דמתנן במסכת מדרות (פ"א מ"ג) שער המזרחי ועליו שוּטן הצירה לזרע מזאירות ומפרשין הלל, שמתקרא אין אוכלין במנחות (נ"ג) כדי שיעשו מהיין זל' ולהכי הוא דקדשי גגין לכל דמיון לשמי' אמות דל' היו לורך המזבח אצל למילתא אחריתי לא קדשו: ש' משה, ששה פסוקים: וּלְמָה הָיוּ אֲחֵם גְּדוּלָה

ואֲחֵם קַטֵּנָה, מיסני לכו בשל משה: ששכר לבנות כן וכך אמות וטולין למדה הקטנה של משה ומחזירין הבנין לגוצרין למדה האחת מאלו הגדולות כדי שיומרו משלגן להקדש ולא לנמנוס שמה יטו מן ההקדש כמס' ויצואו ל ידי מעילה: וספרי, גדולות למע' לי מיסני בשל משה ובחלף מהיך: **הדא ליהבא וספא**, צו שאין ימירה על של משה אלא חז' אכצע היו לאומנות וזכ' וספך כמינ' טבלאות ושולמונות שהן לאומנות כבירה וצו שמיירה עליהן? אכצע היו מחזירין בנין אצנים ומומקשין על מנאן אכצע לכל אמה: עוני' החומה, אלאה' ראש החומה נתקדש דדמו לגגין ועלייתן: ש' שורה, חומה קטנה לפנים מן החומה גדולה והיא נמוכה וזהו לקרקע גובה העורה שקרקע האהל וגובה ועולה בשמות: **בית' שמי' חצורום שמי' אוכלוס**, פסק אחד צבית אחד: אלו **סופנין פניין אילן**, אינן לריצין להסב אלו כנגד אלו להיות נראין כחצורה אחת אלא רשאין להפוך פניהם אלו אילן ואלו אילן ואפילו נראין כשמי' חצורות לא איכפת לן כדיליף בגמרא שהפסך נאכל אף בשמי' צמים לשמי' חצורות: **וסמיאם**, שמחממין צו חמין שמוחזין צו היין רשאין לתת כזאמנע כדי שיהא נוח לשמש משמש למשיהן אלא שש' לכהן ולכהן אף לריצין לשנות משאל מנהג' כל השנה ואף על פי שמפסיקין לתת החצורות לא איכפת לן, וכשהשמש משמש למשיהן עומד מחצורה אחת שהתמיל לאכול עמה מן הפסח למוזג לחצורה האחרת: **קופץ אס פיו ומוחזיר אס פניו**, לזכ' מחצורמו שלא יחשדוהו שאוכל עס חצורה האחרת דקצירא ליה לתנא דיון הפסח נאכל בשמי' חצורות אצל אס אחד אינו אוכל בשמי' מקומות ממנו ולהכי מוקי צבית אחד יאכל אדם אחד אוכל בשני צמים ושמי' חצורות ההפוכות פניהן כשמי' צמים דמו: **וסגלא**, שהיא צושה רשאה להפוך פניה לזכ' אחר ולאכול כדאמרן פסח נאכל בשמי' חצורות: **גזב' על כפיים אשר יאכלו אוסו**, משמע שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשמי' צמים דכתיב יאכלו שנים אותו חד פסח צמים שנים: **יכול יפא**, אדם אחד אוכל בשני מקומות כגון בשני חדרים או בשתי חצורות ההפוכות פניהם מ"ל צבית אחד יאכל ור' יהודה סבר יש אס למסורת כדלמנן [ע"כ] יאכל כתיב משמע אדם אחד אוכלו צבית א' ולא בשני צמים אכל גבי אוכליה הרבה כמיב צמים הרבה: **השמש**, שהיה לוולה ושכח והכניס כזית לתוך פיו והוא היה נמנה עליו: **אס פיקח הוא ממלא כירום ממנו**, דאס יעמוד משם שוב לא יאכל: **ממנר שהאולג אוכל בשני מקומות**, [קטן טז],

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

פו.

מאי לאו דאכלי ליה בגגין, אלאה' גגי ירושלים נתקדשו: אינן מפעטירין, כשהגיע זמנו להפטר מן הסעודה דהיינו אחר הפסח שהוא נאכל באחרונה על השעב שכן חוצת כל הקרבנות כדקיימאן לן (ט) (וחזין קל'ז): למשחה [נמדבר יח] לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין אין נפטרינן על ידי אפי'קומן: **ואמר רב**, אפי'קומן לשון הויאולו כלילס מכאן ונלך ונאכל עוד בחצורה אחרת: **שלא בשעם אפילא**, שלא בשעם ההלל לאחר אכילה: **פעם אחת בשנה**, ציוה"כ לקטורת ולהיות צין הדדים: **בשנצו**, בשמיטה: **מה היה צריכם**, שמה מצקת החומה וצריכה מיקון, אלאה' עליות נתקדשו: **שאני היכל דכסיב**, ציה ועליומיו וכמיב

הכל בכתב מזר' ה' עלי' השכיל אלאה' קדוש: **קדוש**, בעורה: **וספוחוס לחול**, שאין להס פתח לעורה אלא להר הצית: **סוקן חול** כקדושת הר הצית ולא כעורה דצתר פתיחה אזיל: **בשגגוסיתן שוין לקרקע עורה**, שהלכות בניוים מחילות מתח הקרקע הלכך גגיס דידעו הוו לכו כי ארעא: **כי אמרם רבי יוחנן**, להא דמחילות לא נתקדשו בפמחות להר הצית דגבי שילוח צעל קרי המשמלה חוץ להר הצית: **אמרם באלו דברים** (א) דקאמר מחילות לא נתקדשו וצעל קרי משמלה חוץ לשמי' מתנות ומומר לייכנס במחילות דחר הצית: **כי פניא לעורה** דמוקן קודש בפמחות לעורה, להכי נקט פמחות דצתר פתיחתן אזלינן: **וספוחא מחילות שפחם סילל חול**, וקא' סלקא דעתך בפמחות לעורה דקאמר, ומשעינן בפמחות לעורה, שמחילות מהלכות מתחת אחת עשרה אמה שאחורי צית הכפורת עד שפמחות להר הצית ממחן לעורה: **ס"ז וגו קודש**, גגו של היכל וסיפא

דהא דרבי יהודה היא והכא לא מני' לשוניו כדלעיל מהיכל יומיב איניש דהא גגו לא כמיב צקרא: **גגין סללו**, שצורה ולשונותיה: **אין אולגין שם קדשי קדשים**, הנאכלין בעורה ואין שוחטין שם קדשים קלים הנשחטין ככל מקום בעורה: **לאותן שסי' אמום**, להכי קדשי גגין לשימוש' מניעת כלי קודש להריצין לגגין אצל לא להריצין למזבח כדאשכחן שאותן שמי' אמות מקלות של מדה היו נתונות בגובה השער שהיו בגגין ובעלייתן: **דסנן שמי' אמום**, קני מדה היו בשוּטן הצירה והוא צית הבניו על גובה השער דמתנן במסכת מדרות (פ"א מ"ג) שער המזרחי ועליו שוּטן הצירה לזרע מזאירות ומפרשין הלל, שמתקרא אין אוכלין במנחות (נ"ג) כדי שיעשו מהיין זל' ולהכי הוא דקדשי גגין לכל דמיון לשמי' אמות דל' היו לורך המזבח אצל למילתא אחרתי לא קדשו: **ש' משה**, ששה פסוקים: **ולמה היו אהם גדולה**

ואחם קטנה, מיסני לכו בשל משה: ששכר לבנות כן וכך אמות וטולין למדה הקטנה של משה ומחזירין הבנין לגוצרין למדה האחת מאלו הגדולות כדי שיומרו משלגן להקדש ולא לנמנוס שמה יטו מן ההקדש כמס' ויצואו ל ידי מעילה: וספרי, גדולות למע' לי מיסני בשל משה ובחלף מהיך: **הדא ליהבא וספא**, צו שאין ימירה על של משה אלא חז' אכצע היו לאומנות וזכ' וספך כמינ' טבלאות ושולמונות שהן לאומנות כבירה וצו שמיירה עליהן? אכצע היו מחזירין בנין אצנים ומומקשין על מנאן אכצע לכל אמה: עוני' החומה, אלאה' ראש החומה נתקדש דדמו לגגין ועלייתן: ש' שורה, חומה קטנה לפנים מן החומה גדולה והיא נמוכה וזהו לקרקע גובה העורה שקרקע האהל וגובה ועולה בשמות: **בית' שמי' חצורום שמי' אוכלוס**, פסק אחד צבית אחד: אלו **סופנין פניין אילן**, אינן לריצין להסב אלו כנגד אלו להיות נראין כחצורה אחת אלא רשאין להפוך פניהם אלו אילן ואלו אילן ואפילו נראין כשמי' חצורות לא איכפת לן כדיליף בגמרא שהפסך נאכל אף בשמי' צמים לשמי' חצורות: **וסמיאם**, שמחממין צו חמין שמוחזין צו היין רשאין לתת כזאמנע כדי שיהא נוח לשמש משמש למשיהן אלא שש' לכהן ולכהן אף לריצין לשנות משאל מנהג' כל השנה ואף על פי שמפסיקין לתת החצורות לא איכפת לן, וכשהשמש משמש למשיהן עומד מחצורה אחת שהתמיל לאכול עמה מן הפסח למוזג לחצורה האחרת: **קופץ אס פיו ומוחזיר אס פניו**, לזכ' מחצורמו שלא יחשדוהו שאוכל עס חצורה האחרת דקצירא ליה לתנא דיון הפסח נאכל בשמי' חצורות אצל אס אחד אינו אוכל בשמי' מקומות ממנו ולהכי מוקי צבית אחד יאכל אדם אחד אוכל בשני צמים ושמי' חצורות ההפוכות פניהן כשמי' צמים דמו: **וסגלא**, שהיא צושה רשאה להפוך פניה לזכ' אחר ולאכול כדאמרן פסח נאכל בשמי' חצורות: **גזב' על כפיים אשר יאכלו אוסו**, משמע שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשמי' צמים דכתיב יאכלו שנים אותו חד פסח צמים שנים: **יכול יפא**, אדם אחד אוכל בשני מקומות כגון בשני חדרים או בשתי חצורות ההפוכות פניהם מ"ל צבית אחד יאכל ור' יהודה סבר יש אס למסורת כדלמנן [ע"כ] יאכל כתיב משמע אדם אחד אוכלו צבית א' ולא בשני צמים אכל גבי אוכליה הרבה כמיב צמים הרבה: **השמש**, שהיה לוולה ושכח והכניס כזית לתוך פיו והוא היה נמנה עליו: **אס פיקח הוא ממלא כירום ממנו**, דאס יעמוד משם שוב לא יאכל: **ממנר שהאולג אוכל בשני מקומות**, [קטן טז],

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז), שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

שאלו יטו מן ההקדש, שאלו היו עושין בלחות מדה שמתקן, שאלו יתחתו דלי' אפשר לנאמנ', הלכך מחזירין בגדולה (בבברות טז), שאלו למדו לי' בחד מני ובזאת של משה שאר' ו' פסוקים (בבברות טז), אחת לכספא ודרבא, שמתקנן מורס היה מתקן ורשע ומחזירין לאותה שגדולה הימנה חז' אכצע (בבברות טז) שמתקנן לזרסי' וזכ' לעשות טבלה צת ממש או צת עשר בלמה של משה עושין אותה למדת האמה הימניה חז' אכצע ולא בלחות שמיירה עליה אכצע, כדי שיוסיפו על מלאה משלשם שלא יסתמו ותמלאו יטסס מן ההקדש יותר ממה שעשו ויכלן לזי' מעילה (מנחות טז),

עין משפט ונר מצוה

קב א מ"י פ"ו מהל' צית
בבבירה הללס כג:
קב ב מ"י פ"ו מהל' צית
בבבירה הל' ז:
קב ג טס הללס ח:
קב ד טס הללס ט:
קב ו מ"י פ"ח מהל' מעילה
הללס ה:
קב ז מ"י פ"ח מהל' צית
בבבירה הל' ג:
קב ח מ"י פ"ט מהל' ק"ס
הללס ג:
קב ט טס הללס ד:
קב י טס הללס ה:

רבינו חננאל

מאי לאו דאכלין ליה בגגין, אלאה' גגי ירושלים נתקדשו: אינן מפעטירין, כשהגיע זמנו להפטר מן הסעודה דהיינו אחר הפסח שהוא נאכל באחרונה על השעב שכן חוצת כל הקרבנות כדקיימאן לן (ט) (וחזין קל'ז): למשחה [נמדבר יח] לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין אין נפטרינן על ידי אפי'קומן: **ואמר רב**, אפי'קומן לשון הויאולו כלילס מכאן ונלך ונאכל עוד בחצורה אחרת: **שלא בשעם אפילא**, שלא בשעם ההלל לאחר אכילה: **פעם אחת בשנה**, ציוה"כ לקטורת ולהיות צין הדדים: **בשנצו**, בשמיטה: **מה היה צריכם**, שמה מצקת החומה וצריכה מיקון, אלאה' עליות נתקדשו: **שאני היכל דכסיב**, ציה ועליומיו וכמיב הכל בכתב מזר' ה' עלי' השכיל אלאה' קדוש: **קדוש**, בעורה: **וספוחוס לחול**, שאין להס פתח לעורה אלא להר הצית: **סוקן חול** כקדושת הר הצית ולא כעורה דצתר פתיחה אזיל: **בשגגוסיתן שוין לקרקע עורה**, שהלכות בניוים מחילות מתח הקרקע הלכך גגיס דידעו הוו לכו כי ארעא: **כי אמרם רבי יוחנן**, להא דמחילות לא נתקדשו בפמחות להר הצית דגבי שילוח צעל קרי המשמלה חוץ להר הצית: **אמרם באלו דברים** (א) דקאמר מחילות לא נתקדשו וצעל קרי משמלה חוץ לשמי' מתנות ומומר לייכנס במחילות דחר הצית: **כי פניא לעורה** דמוקן קודש בפמחות לעורה, להכי נקט פמחות דצתר פתיחתן אזלינן: **וספוחא מחילות שפחם סילל חול**, וקא' סלקא דעתך בפמחות לעורה דקאמר, ומשעינן בפמחות לעורה, שמחילות מהלכות מתחת אחת עשרה אמה שאחורי צית הכפורת עד שפמחות להר הצית ממחן לעורה: **ס"ז וגו קודש**, גגו של היכל וסיפא דהא דרבי יהודה היא והכא לא מני' לשוניו כדלעיל מהיכל יומיב איניש דהא גגו לא כמיב צקרא: **גגין סללו**, שצורה ולשונותיה: **אין אולגין שם קדשי קדשים**, הנאכלין בעורה ואין שוחטין שם קדשים קלים הנשחטין ככל מקום בעורה: **לאותן שסי' אמום**, להכי קדשי גגין לשימוש' מניעת כלי קודש להריצין לגגין אצל לא להריצין למזבח כדאשכחן שאותן שמי' אמות מקלות של מדה היו נתונות בגובה השער שהיו בגגין ובעלייתן: **דסנן שמי' אמום**, קני מדה היו בשוּטן הצירה והוא צית הבניו על גובה השער דמתנן במסכת מדרות (פ"א מ"ג) שער המזרחי ועליו שוּטן הצירה לזרע מזאירות ומפרשין הלל, שמתקרא אין אוכלין במנחות (נ"ג) כדי שיעשו מהיין זל' ולהכי הוא דקדשי גגין לכל דמיון לשמי' אמות דל' היו לורך המזבח אצל למילתא אחרתי לא קדשו: **ש' משה**, ששה פסוקים: **ולמה היו אהם גדולה**

ואחם קטנה, מיסני לכו בשל משה: ששכר לבנות כן וכך אמות וטולין למדה הקטנה של משה ומחזירין הבנין לגוצרין למדה האחת מאלו הגדולות כדי שיומרו משלגן להקדש ולא לנמנוס שמה יטו מן ההקדש כמס' ויצואו ל ידי מעילה: וספרי, גדולות למע' לי מיסני בשל משה ובחלף מהיך: **הדא ליהבא וספא**, צו שאין ימירה על של משה אלא חז' אכצע היו לאומנות וזכ' וספך כמינ' טבלאות ושולמונות שהן לאומנות כבירה וצו שמיירה עליהן? אכצע היו מחזירין בנין אצנים ומומקשין על מנאן אכצע לכל אמה: עוני' החומה, אלאה' ראש החומה נתקדש דדמו לגגין ועלייתן: ש' שורה, חומה קטנה לפנים מן החומה גדולה והיא נמוכה וזהו לקרקע גובה העורה שקרקע האהל וגובה ועולה בשמות: **בית' שמי' חצורום שמי' אוכלוס**, פסק אחד צבית אחד: אלו **סופנין פניין אילן**, אינן לריצין להסב אלו כנגד אלו להיות נראין כחצורה אחת אלא רשאין להפוך פניהם אלו אילן ואלו אילן ואפילו נראין כשמי' חצורות לא איכפת לן כדיליף בגמרא שהפסך נאכל אף בשמי' צמים לשמי' חצורות: **וסמיאם**, שמחממין צו חמין שמוחזין צו היין רשאין לתת כזאמנע כדי שיהא נוח לשמש משמש למשיהן אלא שש' לכהן ולכהן אף לריצין לשנות משאל מנהג' כל השנה ואף על פי שמפסיקין לתת החצורות לא איכפת לן, וכשהשמש משמש למשיהן עומד מחצורה אחת שהתמיל לאכול עמה מ

עין משפט
גד מצוה

קיה א מיי שס ה: ה: קיב ב טושיע איה סר קע סיה: ג [טושיע איה סר ג ספיע סזן: קב ד ה טושיע איה סר קע סיה: קבא ר ז מיי פיע סיה: קיפ ה' ו:

רבינו חננאל

יכול יהא נאכל בשחי חבורות ח"ל יאכל, ואמרין בבא פליגי רבי יהודה סבר יש אם למסורת יאכל בחיב בבית אורי יש רשות לאוכל לאוכלו ולאוכלא קא מוהרי רחמנא שלא יאכל אורו אלא במקום אחד כלבו ולא בשני מקומות, ורבי שמעון סבר יש אם למקרא יאכל קוראים על הפסח קא מוהר רחמנא להאכל בחבורה אחת ולא בשחי חבורות אבל חבורה אחת בשני מקומות רשאי, וקיימא לן כרבי יהודה דתנן סמא כותיה, נפריה מחיצה ביניהם ונתפרדו חתים אחד, וחתים אחד נעשו כשחי חבורות בפסח אחד, וכן אם היו שחי חבורות כל אחת בפסח שלה נסתלקה מחיצה מביתיהם ותפרדו נאילו באו אלו לתוך אלו ואלו לתוך אלו, ופשוטות הן. הכלה הופכת את פניה ואוכלת, פי מפני שהיא בושה לאכול, רב הונא דקאיקלע לבי רב חנמן בר יצחק אמרו ליה מה שמי, אמר להו רב הונא, פי נסמכתי ביבישה לחקרות רב, ובות השם אני ודוד, לפיכך אמר בעל השם אנו כלומר סמוך ביבישה אני וכו', ענינו מסריבין לקטן ואין מסריבין לגדול, כל מה שאומר לך בעל הבית עשה, והשתה כוס בכת אחת הרי זה נגזרן אלו כולם דברים פשוטים הן, אמר רב הונא בני חבורה נכנסין אפילו בשלשה ויוצאין אפי' במחד בר, פי בני חבורה שנבנו על הפסח ובאו מקצת מהן בעת שדרך בני אדם להכנס ולהאכל הפסח ושגברו הדיאלה, פי דיאלא כגון השמש שרוא, השמש שחן וחשך אחריהם אחרי הנשאים מבני חבורה ולא מצאם, אפי' אם לא נחבקצו מכל בני החבורה ובאו אלא שלשה כלבר, אוכלין את הפסח ההוא, ואין עליהן להמתין להם עד שיבואו כיון שנתאחרו לבוא מדרך בני אדם כולם, אבל פחות משלשה לא יאכלו אלא ימתנו עד שיבואו שאר בני החבורה זה דין הנכנסין, אבל אם היו מקובצין כולן וראו מקצתן למקצתן ויצאו ונתאחרו יתר הן השיעור שאמרו, וחדר בא דיאלא ולא מצאם, אפילו לא נשאר מכל בני חבורה אלא אחד, כגון שהיו שם כולם

והוא זה את זה ויצאו אוכלו אפילו האחד הנשאר ואינם יכולין לומר לו למה לא המתנת איתנו. ואמר רבינא ונתון דמים האוכל תססא, ולית הלכתא כותיה, והני מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה וחדר בהו דיאלא, הדרן עלך ביצד צולין

פו:

וּמָר סַבֵּר יֵשׁ אִם לְמַקְרָא. וא"ת והא שמעינן ליה לרבי שמעון צפ"ק דקדושין (דף יח:) דלית ליה יֵשׁ אִם למקרא ולמסורת דדריש צבגדו צה צבוגדו צה דלֵין אִדָּם מוכר את צמו לשפחות אחר אשיות ולא ה' אלאשות אחר שפחות י"ל דהסמ לא סמרי אהדדי ויכול לדרוש שניהם אצל הכה דליכא למידרש אלא חד דריש מקרא וכן צפ"ק דסנהדרין (דף ד.) והא דלמר לעיל (דף פה.) המוילא בשר פסח מחבורה למחבורה הרי הוא צלל תעשה אמי אפילו למאן דלמר פסח נאכל בשמי חבורות דלמר שנחלק ולקחו כל מחבורה חלקה אסור להוילא חלק מחבורה זו למחבורה אחרת:
י' הַבִּלָּה הוּפַכְת פִּנְיָה. אלתעריך לשמעיעין דלא חשבינן כשמי מקומות אע"פ שאכלה מקצת סעודה צלל הפיכת פניה אי נמי קמ"ל דחייבת להפוך פניה כדלמר בגמרלא כלה תנן:

אין מסריבין גְּדוּלָּה. אמאי דמיצב אפוריא לא שייך למימר משום דלֵין מסריבין דשיבת פוריא דבר גסות ושררה הוא ולא היה לו ליטב אי לא משום כל מה שיאמר בעל הבית עשה: **(ה) נכנסין בני ב'.** פירש ר"ח מחבורה שנמנו על הפסח וצאו מקצת מהן צעת שדרך בני אדם לאכול ושגרו הדיילא פי' שמש נחפש אחריהם ולא מנאן אס נתקצרו רק שלשה אוכלין את הפסח ואין עליהן להמתין עד שיבואו כולם אצל פחות משלשה לא אצל אס היו מקוננים יחד ויצאו ונתאחרו והדר צה דיילא ולא מנאן אפילו לא נשאר רק אחד מהם אין לריך להמתין כיון שהיו שם ויצאו:

אמר רבינא ונתון דמים. האוכל פסח ולית הלכתא כותיה והני"מ דעל צעידנא דעיילי אינשי והדר צה דיילא:

הדרן עלך ביצד צולין

אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו **הלא אמרי בכוסך קמן ויינך מתוק וכריסי רחבה** אמר רב הונא **י' בני חבורה נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד** אמר רבה **והוא דעייל בעידנא דרגילי למיעיל** והוא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונתתנין שכר דמים וצריך האחרון להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושסייה צברי וימני. הפסקי צו: ולא אהדר אפיה. לצד אחר אלא שמה לעיניהן: **בעל השם אגא.** מקטעוטי כך קוראין לי רב הונא: **מ"ט כי אמרי לך סוצ אפוריא איסינא.** ולא ישבת על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי צעו ליה שלא היה מנהגם כך ותמיהא להו: **כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה.** מתניתא היא במסכת דרך ארץ (בפרק בן עזאי) (ד"א רבה פ"ה): **מסריבין לקטן.** מלקבל דבריו עד שיפצרו צו: **ואין מסריבין לגדול.** שכן במלכים שאמרו לאברהם בן תעשה (בראשית יח) ולא סירצו צו וללוט אמרו כי צרחוב נלֵין עד ויפצר צם מלך (שם יט): **כלה הופכת פניה סקן.** ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי ישמעאל דר רבי יוסי כייסו רחבה הואי כדלמרין צהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד.): **צני חצורה.** לאו צפסח קאי: **צני חצורה.** שמש המשמש צקעודמן נכנסין בשלשה להסב ואס צא יחד או שנים והסצו אין על השמש לשמש עליהו: **ויואלין צאחד אחד.** כל מי ססיים אכילתו קודם אס צא לצאח ילא ואע"פ שקשה לשמש לשרת היחידים הנשארין: **והוא דעיילי בעידנא דעיילי אינשי.** שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודת האחרים וגם כניסתן לא ימירו להסב כדי לאחר השמש עד זמן גמר שעת סעודה: **והוא דרגש צהו דיילא.** שהודיעו לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד לפי טעורח הוא לו לשמש היחידים: **ולריך האחרון לסוסף דמים.** לשמש:

הדרן עלך ביצד צולין

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

יכול יהא. עיקרו של פסח נאכל בשמי חבורות: **ס"ז צנים אחד יאכל.** וקסבר יש אס למקרא. יאכל אפסח קאי ולא אגברי כלומר עיקר מחלת אכילתו מהא צמבורה אחת ולא יתחלק לשמי חבורות אכל צברה אי צעי קאי מהכא ואילן ואכיל הכא דלא קפיד רחמנא אלא אעיקר מחלת אכילה מקדרינן יאכל אפסח ולא יאכל אגברה. ואני שמעמי חילוף ר' יהודה סבר יש אס למקרא צנים אחד ולא בשני מקומות ור"ש סבר יש אס למסורת שמסר אונקלוס הגר צמבורה חדא יתאכל אצל אשני מקומות לא קפיד וקשה לי לאמורי דלא שמעמי מסורת כזה מעולם ועוד דקיימא לן דר' שמעון יש אס למקרא ס"ז צשמעמא קמיימא דסנהדרין: ועוד לישנא דנריימא דייקא כוותי דגני חבורות נקט פסח נאכל ולא נקט שמי חבורות אוכלין אותו וגצי פסח נאכל הלכך כי דרשינן צנים אחד יאכל במקרא אפסח שמעמי למעוטי חבורות וכי דרשינן יאכל אגברי שמעמי למעוטי מקומות:

ונפרסא מחילא צינינן גרסין. היו יושצין חבורה אחת ואוכלין פסח אחד ונפרסא מחילא צינינן ועשאוש שני חבורות לצברי האומר פסח נאכל בשמי חבורות גומרין אכילתן ואע"ג דמאן דלית ליה פסח נאכל בשמי חבורות חוסר לאסד לאכול בשני מקומות הכא לא נעשה לכל חבורה וחבורה מקומם כמקום אחר שהרי אינו רואה אורח שלא ראה עד עכשיו ואין כאן מקום חדש: **היו יושצין צ' חבורות בשני צמים ואכלו שס פסחיהם** ונסתלקה הנמחיה יש כאן אורח חדש ונעשה לכל חבורה כמקום אחר והיו ליה כאוכלים כמקום הראשון וצעי הלכך לצברי האומר אין האוכל אוכל בשני מקומות אין אוכלים: **פשיט ליה מפשט.** אומרה לשמועה זו פשוטה ומפורשת כמו שאמרנו ששעיית מחילה עושה אותן שמי חבורות וסילוק מחילה עושה אותן שני מקומות ולא מספקא ליה צה מיד: **מ"ט.** למה לה להפוך פניה ומאי אורחה צה: **מפני שהיא צושה.** לאכול לעיני האנשים על ידי שמסתכלין צה: **ויצי.** ומתה מקוס הקצ חצונין היא והקטנים יושצין על גבי ספסלין וניהג עלמנו צחשיצות:

קצליה צחד וימנא. ולא סריצ עד צעל השס אגא. מקטעוטי כך קוראין לי רב הונא: **מ"ט כי אמרי לך סוצ אפוריא איסינא.** ולא ישבת על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי צעו ליה שלא היה מנהגם כך ותמיהא להו: **כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה.** מתניתא היא במסכת דרך ארץ (בפרק בן עזאי) (ד"א רבה פ"ה): **מסריבין לקטן.** מלקבל דבריו עד שיפצרו צו: **ואין מסריבין לגדול.** שכן במלכים שאמרו לאברהם בן תעשה (בראשית יח) ולא סירצו צו וללוט אמרו כי צרחוב נלֵין עד ויפצר צם מלך (שם יט): **כלה הופכת פניה סקן.** ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי ישמעאל דר רבי יוסי כייסו רחבה הואי כדלמרין צהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד.): **צני חצורה.** לאו צפסח קאי: **צני חצורה.** שמש המשמש צקעודמן נכנסין בשלשה להסב ואס צא יחד או שנים והסצו אין על השמש לשמש עליהו: **ויואלין צאחד אחד.** כל מי ססיים אכילתו קודם אס צא לצאח ילא ואע"פ שקשה לשמש לשרת היחידים הנשארין: **והוא דעיילי בעידנא דעיילי אינשי.** שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודת האחרים וגם כניסתן לא ימירו להסב כדי לאחר השמש עד זמן גמר שעת סעודה: **והוא דרגש צהו דיילא.** שהודיעו לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד לפי טעורח הוא לו לשמש היחידים: **ולריך האחרון לסוסף דמים.** לשמש:

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש אם למסורת ור' שמעון סבר ייש אם למקרא היו יושבין ונפרסה מחיצה ביניהם לדברי האומר פסח נאכל בשתי חבורות אוכלין לדברי האומר אין הפסח נאכל בשתי חבורות אין אוכלין היו יושבין ונסתלקה מחיצה ביניהן לדברי האומר האוכל אוכל בשני מקומות אוכלין לדברי האומר אין האוכל אוכל בשני מקומות אין אוכלין יתיב רב כהנא קא פשיט ליה מפשט א"ל רב אשי לרב כהנא ותיבעי לך איבעיא סילוק מחיצה ועשיית מחיצה מי הוי כב' מקומות וכב' חבורות דמי או לא יאתין: הכלה הופכת את פניה וכו': מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מפני שהיא בושה רב הונא בריה דרב תנן איקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה מה שמך אמר להו רב הונא אמרו ניתיב מר אפוריא יתיב יהבו ליה כסא קבליה בחד זימנא ושתייה בתרי זימני ו'לא אהדר אפיה אמרו ליה מ"ט קרית לך רב הונא אמר להו בעל השם אני מ"ט כי אמרו לך ניתיב אפוריא יתבת אמר להו יכל מה שיאמר לך בעל הבית עשה **(ה) חוץ מצא) מאי טעמא כי יהבי לך כסא קבלת בחד זימנא אמר להו מסריבין לקטן ו'אין מסריבין לגדול מ"ט אשתיתיה בתרי זימני אמר להו דתניא יהשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן שנים דרך ארצן שלשה מבני הרוח מאי טעמא לא אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה תנן **ר' ישמעאל** ברבי יוסי איקלע לבי רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא יהבו ליה כסא קבליה בחד זימנא ושתייה בחד זימנא**

הדרן עלך ביצד צולין

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין ד. [מסכה ו: קדושין יח: וש"י, ג] [נשיין תוספות בבורות מד: ד"ה ואין, ג] המניא סוקן קיע סיק ייוד העתק סוק מלל וי' פי על זה בשם ה"ח ובסמ מ"מ ע"ש ור"כ השליה צעטר האומות אות ק' דף י"ח ע"צ בשם דרשות חכמה ע"ש דנרסחם סוק מלל וע"ש צחדושי אגדות, ד [תם] ד"א רנה רפ"ו ושם איתא כשהוא דבר צה [שם] (ס) [שם] דיל כה: (ו) [נפריק ערך דיל בגמרא פי סוקי וו בלריסות ע"ש, ג] (דף ד, ט) [ג"ל ולא לשפחות אחר שפחות ר"מ, ט] [נשיין] ע"א צמסיה,

הגהות הב"ח (א) תוספות ד"ה נכנסין וד"ה אמר הד"ח:

גליון הש"ס בגמרא רבי ישעאלא ברבי יוסי. צירושלמי ספ"ג דמעשרי איתא ד"א צרי"ש:

מוסף רש"י ת"ל בבית אחד יאכל. ומתמנין צמבורה חדא יתאכל (דערל חא), יש אם למסורת. מהה שממרה כתב של חיה למשה אט יוסי' לדורשה ולא לפי המקרא (מכות ו): א: מהה שכתב משה ומסר כספר תורה לשראל היא הלא והיעקב, ולא כמו שזוז נקרא (סוכה ג), יש אם למקרא. מה קיייה אולען היא עיקר (סנהדרין ד), הדרן עלך ביצד צולין

מוסף תוספות א. לשפחות אחר שפחות. מופי' שאין. ונכריסא מהר"ס.

א) לקמן פט', ב) כמותות ע"ל; ע"ש, ג) מ"ח כתיב, ד) קדושין מ"ז; סנהדרין כ"ד, ה) צ"ב ז', ו) וצ"ב ד"י, ז) וצ"ל מלכות, ח) צ"ב ד"י, ט) הכירה, י) נדרים נמי למלת' דרשע; ל"ל רש"ל, יא) ורשע, יב) ישעה, יג) עמוס א' - בימי עזריה, יד) בימי יוחם אחז ויחזקיהו.

תורה אור השלם

- אני ויחזק וישרי במגדלות או יהיית בעיניו כמוצאת שלום; שיר השירים ח י
- והנה ביום ההוא נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי; הושע ב יב
- אחות לנו קטנה וישרים אין לה מן גשעבר לאחותנו בימי ישיעבר קה; שיר השירים ח ח
- אשר בנינו בננועים מגדלות; בנעוריהם בנותינו בורות מחבבות מבנות יחזקיהו;
- י' צבאות נגן עליהם ואכלו וקבשו אבני קלע וחתו והנו כמזן ויוקלא כמורק בנחית מנזר;

- וכרה ט טו מויתו מלאים מפיקים מן אל ון צאוננו מאליתם מרבותיהו בחצותיהו;

- תהלים קמד י דבר י' אשר יהיה אל הושע בן בארי בימי עזריה יוחם אחז ויחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם בן יואש מלך ישראל; הושע א א
- תחלת דבר י' ברושע ויאמר י' אל הושע לך קח לך אשת זנונים ולד י זנונים כי זנה תהיה הקרץ מאחרי י'; הושע ב ב
- והלך ויחזק את גמר בת דבלים ויגד ויחזק לו בן; הושע ג ג

מוסף תוספות

- רשמי כיון שכבר הגירה שבתה שמת לא חלף עכשיו בבית אביה. חלף שאלף, ב. שלא הגירה שבתה עדיין. סס.

האשה פרק שמיני פסחים

האשה, האכל משל בעלה. דמסתמא דעתה לימנות על של בעלה כל זמן שלא פירשה שהיא דעתה בשל אביה: **רגל הראשון.** כך דרך הנשואות ללכת לבית אביהן רגל הראשון שאחר הנשואין: **האכל ממקום שהיא רוצה.** ובגמרא מוקי לה כשאניה

רדופה לילך עד הנה לבית אביה תמיד

הלכן מספקא לן בתי ינחא לה אלא אס כן פירשה: **אפוטרופסין.** שהיו לו שנים והמנויה זה על פסחו וזה על פסחו: **לא יאכל משל שניהן.** לא מסקמו שז' זה ולא משל זה ואפילו המנהיג האחד על פסחו מי נתן רשות לחלק האחר לימנות על זה ואין לו תקנה אלא א"כ רצו שניהן שימנה עם האחד: **לא יאכל משל רבו.** דמסתמא לא היה דעת רבו להימנות חלק החירות על פסחו: **גמ' שמעם מינה יש צריכה.** ק"ד ממקום שהיא רוצה בשעת אכילה קאמר ואמרין הוצרך דשמיטה חזיקה דהאי פסח שפיר אזודריק עלה דהאי אמתא:

בשעת שמיטה. ששאלנו את פיה בשעת שמיטה ואמרה בזה אני רוצה: **אוכלת משל אביה.** מן הסתם:

מפניסין בשאינה רדופה. לילך תמיד לבית אביה דעית בעלה חביב לה לכל שאל הרגלים ודאי שייכא בתריה ורגל ראשון פסק וצרייתא ברדופה הלכן רגל הראשון ודאי בתר אביה מכאן ואילך פסק: **כמולאם שלום.** תמחצבתי עליו ונמלאמי שלימה לו: **להגיד שצחה.** היאך מקובלת היא צבית ממהי: **ושדים.** להניק אחרים: **אין לה.** שאין הגאה ממנה: **זו עלום.** שהיה זה דניאל שנאמר (דניאל ח) ואני (דניאל הייתי) בששש אשך צעילם המדינה וזה ללמוד ולא רצך מורה צישראל אצל צבל גידלה עורא הסופר דכתיב (עורא ז) (הוא) הכין לצבו לדרוש (במורת) [נחת מורת] ה' [ולעשות] וללמד צישראל חק ומשפט: **ושדי אלו ס"ח.** המניקין ממנה: **עדים שהללו: כמגדלות.** שמגינין על הדור: **כנטיעים.** נטיעות וינקות שלא נתקלקלו עדיין ולא אירע בהן שזר: **שאוגדות פסחין לצעילין.** סותמות פתחיהן עד שמזדקקות לצעילין ואינן נבעלות לאחרים. לשון אחר שמגידות פתחיהן של נדה לצעילין לפרוש מהן ואע"פ שמאוחות רב: **וכן הוא אומר ומלאו כמורק כווים מוצת.** מה זווית דהתם כתיב בזה ומלאו הכא נמי בנותינו כוויות על ידי שמתמלאות תאוה ואין מוקקות אלא עד שיצולו צעילין: **כלאו נכסה היכל צימיהן.** דהכי משמע מחוטבות צניין היכל. צננית לשון צנין: **צימי עוויהו כו'.** משום דאיידי בנכסת ישראל בלשון אשה הנשאת לנכס כדלמרחן כמולאם שלום נקט נמי להא דרשע דכתיב ביה מתקרי

אשי י' כדדרש לקמיה: **ארבעה נביאים.**

עוויהו וקיפחו חיי ארבעה מלכים: **לא דיו שלא אחר כן.** אמה למד ממנה שאמר לו הקדוש ברוך הוא קח לך אשת זנונים ולא אחר כן לציא אחר: (מלאמי כאן הגה"ה מלשון רבינו ארבעה נביאים כולהו כתיב בזה צימי עוויהו צר ממיכה דכתיב ביה יוחם אחז ויחזקיהו ובעמוס לא כתיב אלא עוויהו ומיהו מייכה צימיו נתננא אלא שכבר נתננע ויוחס בנו שופט על הארץ לפיכך לא נקרא על שמו אצל שלמה היו קודם שנלטרע בעמוס [א] נאמר שנתיס לפני הרעש וישעיה ציוס הרעש דכתיב (ישעיה ו) ויועזו אמות הספים שרעשו עלינוים לשורפו ותחמוטוים לבולעו כמשפט קרח ועדמו שרעורעו על הכהונה ואוחו היום נתננע והושע קודם לכולן): **הכי גרסינן אומר לו קח לך אשם זנונים ואח"כ אומר לו שלחה:** וילדי זנונים. שמהלך לך צנים זנונים ספק שכן פסק של אחרים: **גומרין צה.** ציאלם ותאווה לצם:

האשה פרק שמיני פסחים

האשה, מאי רוצה בשעת שחיטה. ודווקא צריכה בשעת שחיטה אבל לא צריכה אינה אוכלת לא משל זה ולא משל זה אבל צרישא אפילו סתמא אוכלת משל בעלה: **באין ברדופה כאן בשאינה רדופה.** אור"מ דכל נשים רדופות הן להגיד צבית אביהן כשנמלאו שלמיות צבית חמיהו והשתא

מוקי מתני' בשאינה רדופה כגון שצרגל הראשון שאחר מופה לא הלכה לבית אביה ומיידי מתני' צרגל שני לחופתה והוא ראשון להליכה שצרגל שלפניו לא הלכה הלכן כיון שאינה רדופה פסק הוא דשמה גס צה לא תלך וצריכה לצרר אי נמי מתמינן מיידי צרגל ראשון לחופתה ואינה שצרה לפי שמיידי שכבר קודם הרגל הגדיה שצחה צבית אביה ולכן היו פסקי אף צרגל ראשון וירשא דקתמי תאכל משל בעלה צרגל שני להליכתה שצרה היתה שצחה צבית צרגל שני להליכתה וצרייתא ברדופה צרגל הראשון לחופתה ולהליכתה ^א דודאי דעתה בשל אביה דהיא רדופה להגיד שצחה שנתאלת שלימה ומכאן ואילך דקתמי היינו צרגל שני ועדיין לא הגדיה שצחה דלא הוא פסק והלכה דקתמי צממתין לאו דוקא דאי דוקא כבר גילתה דעתה שרואה בשל אביה א"כ אפילו הלכה כל זמן שלא צריכה פסק הוא אבל הלכה לעשות לא גרס ואי גרס י"ל דלעשות לאו דווקא והשתא גרס א"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמוד יאני חומה ושרי כמגדלות ^א אומר רבי יוחנן אני חומה זו תורה ושרי כמגדלות אלו תלמידי חכמים ^א ורבא אומר אני חומה זו כנסת ישראל ושרי כמגדלות אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות אומר רב זוטרא בר טוביה אומר רב מאי דכתיב ^א אשר בנינו כנטיעים מגדלות בנינו ושרי כמגדלות אלו בחורי ישראל שלא מעמו טעם חטא בנותינו כוויות אלו בתולות ישראל שאוגדות פתחיהן לבעליהן וכן הוא אומר ^א ומלאו כמורק כוויות מזובה איבעית אימא מהכא ^א מווינו מלאים מפיקים מוזן אל זן מחוטבות תבנית היכל אלו ואלו מעלה עליהן הכתוב כאילו נבנה היכל בימיהן: **דבר ה' אשר היה אל הושע וגו' בימי עוויהו יוחם אחז יחזקיה**

הושע וגו' בימי עוויהו יוחם אחז יחזקיה

הושע וגו' בימי עוויהו. נתננא ד' נביאים אע"ג דכתיבה לא כתיב ביה עוויהו אלא צימי יוחם אחז ויחזקיהו מ"מ כיון דכתיב קרא סתם י"ל שצמחלת מלכות יוחם נתננא ואו היה עדיין עוויהו חי אלא שנתננע ומלך יוחם צנו מתמי צימיו: **אמר לו הקב"ה להושע.** ממה שאמר לו לקחת אשת זנונים דריש שמסתמא קח אמר לו וכך השיבו: **יזרעאל**

הושע וגדול שבכולן הושע שנאמר **"תחלת דבר ה' בהושע"** וכי בהושע דבר תחלה והלא ממושה עד הושע כמה נביאים א"ר יוחנן תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע ישעיה עמוס ומיכה אחר לו הקדוש ברוך הוא להושע בניה חממו והיה לו לומר בניה דהם בני חנוניה הם בני אברהם יצחק ויעקב לגלגל רחמיהו עליהן לא דיו שלא אומר כך אלא אומר לפניו רבש"ע כל העולם שלך הוא העבירים באומה אחרת אומר הקב"ה מה אעשה לזקן זה אומר לו לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זנונים ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך אם הוא יכול לשלוח אף אני אשלח את ישראל שנא' **"ויאמר ה' אל הושע קח לך אשת זנונים וילדי זנונים וכתיב י"לך ויקח את גומר בת דבלים גומר אומר רב שהכלב גומרים בת בה דבלים**

לקמיה מפרש להו ובכולהו כתב צהו) צימי עוויהו יוחם אחז ויחזקיה שכולן התלו להציב צימי עוויהו וקיפחו חיי ארבעה מלכים: **לא דיו שלא אחר כן.** אמה למד ממנה שאמר לו הקדוש ברוך הוא קח לך אשת זנונים ולא אחר כן לציא אחר: (מלאמי כאן הגה"ה מלשון רבינו ארבעה נביאים כולהו כתיב בזה צימי עוויהו צר ממיכה דכתיב ביה יוחם אחז ויחזקיהו ובעמוס לא כתיב אלא עוויהו ומיהו מייכה צימיו נתננא אלא שכבר נתננע ויוחס בנו שופט על הארץ לפיכך לא נקרא על שמו אצל שלמה היו קודם שנלטרע בעמוס [א] נאמר שנתיס ציוס הרעש דכתיב (ישעיה ו) ויועזו אמות הספים שרעשו עלינוים לשורפו ותחמוטוים לבולעו כמשפט קרח ועדמו שרעורעו על הכהונה ואוחו היום נתננע והושע קודם לכולן): **הכי גרסינן אומר לו קח לך אשם זנונים ואח"כ אומר לו שלחה:** וילדי זנונים. שמהלך לך צנים זנונים ספק שכן פסק של אחרים: **גומרין צה.** ציאלם ותאווה לצם: **דבלים**

פז.

עין משפט

גר מצוה

א א מ"י פ"ב מהל' ק"פ הלכה אי:
ב ב שם הלכה יז:
ג ג שם הלכה יז:
ד ד ה שם הלכה יז:

מוסף רש"י

זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמוד. שהיה בה דניאל דכתיב (דניאל ח) ואני בשותן הצירה אשך בעלם המדינה וכן מוכרס, ולא היו דורס עופקים כחורס ולא זכו אלו הסכמים ללמד, כללו לא היה להם שדים להניק אבל צבל זמחה ללמד מכמתי עמולא כי הכין לצבו לדרוש את מורת ה' ולעשות וללמד צישראל חק ומשפט (קדושין מו: וכושי' סנהדרין כד.). **אני חומה זו כנסת ישראל.** כולם שיון לענין חומה וגדריים עמלן מלמעמ טעמי כוכבים (ב"ב ח.). שנתנבאו באותו הפרק. צימי חומם תלכסם, עוויה יוחם אחז ויחזקיהו, חלרבעט נביאים הללו כתיב, כן. מוח ממיכה שלא היה צימי עוויהו, אבל היה צימי יוחם אחז ויחזקיהו (שם ד"י).

רבינו חננאל

האשה שהיא בבית בעלה שחט עליה אביה שחט עליה בעלה כו'. כיון ששינוי תאכל במקום שרוצה. דייקנין מינה דריש בריהו, וכאלו נתבאר כי מעת שחיטת הפסח בזה נמנית. ושינוי מאי במקום שהיא רוצה בשעת שחיטה. ורמינן עלה האשה רגל ראשון משל אביה, דאם תאמר ממקום שרוצה בשעת שחיטה מה לי אביה מה לי בעלה. ושינוין תא מחתיאת ברדופה וכר' יוחנן דאמר מאי דכתיב אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום, כמה שמצאת שלימה בבית חמיה ורדופה לילך להגיד שצחה בבית אביה, כדראי בשל אביה רוצה. אבל מכאן ואילך ממי שהיא רוצה בשעת שחיטה. אחות לנו קטנה, אומר רבי יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא [וכתרה] ללמד. בימי עזריה מלך יהודה נתנבאו ארבעה נביאים הושע ישעיה עמוס ומיכה. גדול שבכולן הושע שנאמר תחלת דבר ה' בהושע תחלה לארבעה נביאים באותו הפרק כו'.